

**PODRĘCZNY PRZEWODNIK
DO ZAJĘĆ LEKCYJNYCH
HISTORII I KULTURY
MNIJSZOŚCI NIEMIECKIEJ
W KLASACH V-VI SZKOŁY
PODSTAWOWEJ**

Opracowanie mgr Agata Makiola

Wszelkie prawa zastrzeżone. Dokonywanie zmian, kopiowanie i rozpowszechnianie w jakiegokolwiek formie części lub całości przewodnika wymaga pisemnej zgody autorki

Spis treści

1. Historia i kultura – wstęp	3
1.1. Podstawa prawna	4
2. Tematyka na lekcjach historii i kultury	5
2.1. Przykładowe tematy i zadania na lekcjach historii i kultury mniejszości narodowej niemieckiej	5
2.1.1. Ich und meine Umgebung. Ja i moja okolica	8
2.1.2. Unsere Vorfahren und Vorgeschichte. Nasi przodkowie i prahistoria	9
2.1.3. Erfinder und Entdeckungen – wynalazcy i odkrycia	10
2.1.4. Ereignisse, die Geschichte beeinflussen – Reise auf dem Zeitstrahl. Podróż na osi czasu. Wydarzenia, które miały wpływ na historię ludzkości.....	10
2.1.5. Kinderzeitmaschine – wehikuł czasu. Podróż w czasie do różnych epok.....	10
2.2. Przykładowe zadania na lekcjach historii i kultury mniejszości narodowej niemieckiej.....	11
3. Rozwiązania do przykładowych zadań	25
4. Proponowane ocenianie na lekcjach historii i kultury	28
5. Linki do filmów i materiałów lekcyjnych	29

1. Historia i kultura – wstęp

Drogie koleżanki i koledzy,

otrzymując od dyrektora godziny lekcyjne zarówno języka niemieckiego jako mniejszości narodowej jak również historii i kultury, które są integralną częścią tegoż przedmiotu, przyjmuje się jednocześnie ogromną odpowiedzialność. Dodatkowe godziny to dodatkowa praca, ale również radość z małych sukcesów oraz z zainteresowania uczniów wybraną tematyką i przeprowadzoną lekcją. To nasz obowiązek, aby te dodatkowe godziny, należycie zagospodarować. Niedawno pojawiły się zeszyty pomocnicze do prowadzenia lekcji z tego przedmiotu, które na pewno są dużą pomocą i wyręczają w szperaniu i szukaniu nowych materiałów lekcyjnych. Ja jednak przez wiele lat pracowałam na swoich materiałach, szukałam ciekawych stron internetowych, zadań oraz tekstów aby zrealizować wytyczne podstawy programowej i co najważniejsze nie zniechęcić uczniów do dalszej edukacji. Dlatego pisząc ten podręczny przewodnik pragnę się nimi z Państwem podzielić. To na nauczycielu prowadzącym ten przedmiot spoczywa obowiązek organizacji lekcji w klasie V szkoły podstawowej tak, aby uczeń klasy VI nie był zniechęcony i miał świadomość, że godziny historii i kultury są lekcjami ciekawymi, przyjemnymi i wartościowymi. Bo nie ma chyba lepszej pochwały jak ta usłyszana od ucznia, że: ...*”lekcje z panią zawsze tak szybko mijają i niewiadomo kiedy jest dzwonek na przerwę”*.... Jeżeli tak jest to zrobiliśmy kawał dobrej roboty!!!

Musimy pamiętać, że zawsze znajdują się uczniowie niezadowoleni i niechętni do pracy, pamiętajmy jednak, że to przede wszystkim od nas zależy czy damy im szansę polubienia nauczanego przez nas przedmiotu. Postanowiłam napisać ten podręczny przewodnik, ponieważ sama jestem nauczycielką języka niemieckiego posiadającą również uprawnienia do nauczania historii w języku polskim jak i niemieckim. Często podczas moich szkoleń i warsztatów spotykam się z zakłopotanymi nauczycielami uczącymi własnej historii i kultury oraz języka niemieckiego jako mniejszości narodowej i zaobserwowałam jaką przysłowiową „kulą u nogi” są dla niektórych nauczycieli te przedmioty. A z bezradności, a może nawet braku świadomości co tracą uczniowie i jak ich to demotywuje do dalszej pracy, serwują na lekcjach tematy kontynuując podręcznik przeznaczony do nauczania języka niemieckiego jako obcego. Warto w tym miejscu wspomnieć, że dla klas IV-VIII nie mamy dostosowanego i dopuszczonego podręcznika do nauczania języka niemieckiego jako mniejszości narodowej, więc praca z jakimkolwiek innym podręcznikiem nie powinna mieć miejsca, chyba że tylko sporadycznie jako materiał uzupełniający. Uważam jednak, że to też nie jest konieczne, zwłaszcza że na rynku mamy wiele zdydaktyzowanych pozycji, z których możemy czerpać przykłady do prowadzenia lekcji realizując podstawę programową nie wspominając już o bogactwie materiałów dostępnych w Internecie. Nie możemy zatem być zaskoczeni, jeżeli rodzice wycofują deklaracje na prośbę dziecka, które chodząc na kolejne zajęcia odbywające się zwykle na pierwszych lub ostatnich godzinach, siedzi tylko i wyłącznie przy książce i ćwiczeniach. Chociaż historia i kultura jako przedmiot dodatkowy nie jest częścią składową podstawy programowej, powinien realizować ogólne cele kształcenia i wychowania zawarte

w podstawie programowej do języka niemieckiego jako języka mniejszości. Tam, gdzie jest to możliwe, w tematyce zajęć powinny pojawić się zagadnienia związane z regionem. Zdobywanie konkretnych umiejętności przez uczniów, określonych w podstawie programowej, zawiera się w dwóch obszarach wymagań ogólnych:

- I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Analiza i interpretacja materiałów historycznych, ilustracyjnych i kartograficznych.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe są jeszcze dokładniej sformułowanymi oczekiwaniami dotyczącymi umiejętności, jakimi powinien wykazać się uczeń w zakresie własnej historii i kultury.

Realizacja podstawy programowej umożliwia:

- *kształtowanie poczucia własnej świadomości narodowej lub etnicznej*
- *poznawanie własnej kultury*
- *rozwijanie umiejętności komunikacyjnych*
- *doskonalenie myślenia konkretnego i abstrakcyjnego*
- *dostrzeganie i rozumienie wartości uniwersalnych i ponadczasowych*

Sama od kilkunastu lat nauczam języka niemieckiego jako mniejszości narodowej i od niedawna również historii i kultury mniejszości narodowej niemieckiej i nigdy nie ograniczałam się podręcznikiem nawet jako materiałem uzupełniającym. Zarówno nauczając w gimnazjum jak i teraz w szkole podstawowej, musimy pamiętać o uczniu, jego poziomie językowym, który jest wytyczną do dostosowania przygotowywanych materiałów, tak aby nie były za trudne ale rozwijały jego kompetencje i umiejętności.

Mam nadzieję, że informacje i wskazówki zawarte w moim podręcznym przewodniku, które są owocem wieloletniego doświadczenia i obserwacji, przekonają iż warto zainwestować w należyte przygotowanie się do zajęć, odpowiedni dobór materiałów i zaangażowanie w motywowanie ucznia.

1.1. Podstawa prawna

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r.

w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej

i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym

2. Tematyka na lekcjach historii i kultury

Od czego zacząć? Jak dobrze wystartować mając do dyspozycji 25 godzin lekcyjnych historii i kultury w klasie V i 25 godzin w klasie VI? Dla jednych aż 25 godzin lekcyjnych, a dla niektórych tylko 25, bo mają tyle ciekawych pomysłów, że wystarczyłoby na wiele więcej.

Zawsze spotykając się i poznając nowe osoby w ich miejscowościach, opowiadające z dumą o tym gdzie mieszkają, podziwiam że tyle wiedzy posiadają i potrafią ją przekazać. Opowiadają, o miejscach godnych polecenia, o których warto wspomnieć a nawet trzeba je pokazać. Tutaj posłużę się znanym wszystkim przysłowiem: „*Cudze chwalicie, swego nie znacie. Sami nie wiecie co posiadacie*”, które bardzo często pasuje do nas.

Czy wiem coś o moim miejscu zamieszkania? O okolicy, o gminie, o moim regionie, o województwie? Czy znam miejsca w mojej miejscowości nawiązujące do historii? A może potrafię wskazać jakieś budowle lub pomniki, które są częścią historii danej miejscowości? Czy znam swoje korzenie i pochodzenie?

Myślę, że znaleźlibyśmy niewielu dorosłych, którzy spontanicznie potrafią na te pytania odpowiedzieć, a o dzieciach i młodzieży już nie wspomnę. I to właśnie jest to od czego możemy zacząć. Wykorzystajmy nasze lekcje na to, aby pokazać uczniom to co jest elementem ich własnej historii i kultury, tej w której żyją, mieszkają i funkcjonują. Zwykle szkoły podstawowe są w miejscach zamieszkania uczniów, więc dlaczego nie wyjść z nimi „w teren” i poszukać takich miejsc? Nie orientując się w tej tematyce możemy poszperać, poszukać, doczytać lub najzwyczajniej na lekcje zaprosić osoby znające miejscowość i chętne, aby opowiedziały uczniom o kilku najważniejszych elementach mówiących i nawiązujących do historii miejscowości lub okolicy. Skorzystajmy z tego, że takie osoby jeszcze żyją i chętnie dzielą się informacjami.

2.1. Przykładowe tematy i zadania na lekcjach historii i kultury mniejszości narodowej niemieckiej

Poniższe tematy są podane jako przykładowe, które możemy dowolnie podzielić na piątą i szóstą klasę. Dobór tematów należy dostosować przede wszystkim do dojrzałości i zainteresowań uczniów. Nie możemy ich zanudzać tematami odbiegającymi od ich wiedzy ogólnej oraz serwować informacji niezgodnych z tym co lubią i znają. Poznanie okolicy i ważnych miejsc w swojej miejscowości podczas lekcji w terenie, a zwłaszcza z osobą, która

potrafi ciekawie opowiadać zostanie przez uczniów zapamiętana na pewno na dłużej niż przeczytany najmädrzejszy tekst historyczny.

Temat	Cele	Liczba godzin do realizacji	Uwagi
<p><i>Ich und meine Umgebung.</i></p> <p><i>Ja i moja okolica. Poznajemy „skarby” naszej miejscowości.</i></p>	<p>Uczeń dowiaduje się ciekawych informacji o swojej miejscowości, gminie i regionie.</p>	<p>2 – 4 godziny lekcyjne</p>	<p>Temat możemy realizować na kilku godzinach lekcyjnych w zależności od formy realizacji, ilości uczniów w klasie oraz „pamiątek historycznych w miejscowości do odkrycia”.</p>
<p><i>Ja i moja okolica – tabliczki, kapliczki oraz nieznanne uliczki.</i></p> <p><i>Ich und meine Umgebung - die Windrose.</i></p>	<p>Uczeń poznaje kierunki świata i potrafi je nazwać w odniesieniu do wyznaczonych punktów w swojej miejscowości.</p>	<p>2 – 4 godziny lekcyjne</p>	<p>Temat możemy realizować na dwóch lub kilku godzinach lekcyjnych w zależności od formy realizacji. Uczniowie przygotowują małe plakaty z zaznaczonymi kierunkami świata oraz swoją miejscowością w odniesieniu do innych miejscowości lub miast albo krajów.</p>
<p><i>Moje pochodzenie. Meine Herkunft.</i></p>	<p>Uczeń potrafi nazwać członków rodziny, ich daty i miejsca urodzenia.</p>	<p>2 godziny lekcyjne</p>	<p>Temat możemy realizować na jednej lub na dwóch godzinach lekcyjnych w zależności od formy realizacji – najlepsza forma to drzewo genealogiczne ze zdjęciami rodziców, rodzeństwa, przodków</p>

<p><i>Nasi przodkowie – pracźlowiek.</i></p> <p><i>Unsere Vorfahren – der erste Mensch.</i></p>	<p>Uczeń poznaje słownictwo związane z człowiekiem, ewolucją oraz stylem życia pierwszych ludzi</p>	<p>2 - 3 godziny lekcyjne</p>	<p>Temat możemy realizować na jednej lub na dwóch godzinach lekcyjnych w zależności od formy realizacji.</p>
<p><i>Epoka kamienia łupanego – co to takiego?</i></p> <p><i>Steinzeit – was ist das?</i> <i>Das Leben in der Steinzeit – życie w epoce kamienia łupanego.</i></p> <p><i>Erste Werkzeuge – pierwsze narzędzia.</i></p> <p><i>Ötzi – der Mann aus dem Eis. Wer war Ötzi? Kim był człowiek znaleziony w lodzie?</i></p>	<p>Uczeń poznaje słownictwo historyczne związane z epoką kamienia łupanego, poznaje pierwotne narzędzia – pierwsze wynalazki oraz styl życia w tamtych czasach</p>	<p>2 - 4 godzin lekcyjnych</p>	<p>Temat możemy realizować na dwóch lub kilku godzinach lekcyjnych w zależności od formy realizacji.</p> <p>Wplatając do tematu ciekawe teksty oraz filmiki jak i program Kinderzeitmaschine możemy rozbudować krąg tematyczny oraz szczegółowo zainteresować dzieci klasy piątej, które znają temat z lekcji historii i szybko kojarzą fakty łącząc z niemieckimi zwrotami, które w ten sposób szybko zapamiętują.</p>
<p><i>Erfindungen und Entdecker</i></p> <p><i>Wynalazki i odkrywcy</i></p>	<p>Uczeń poznaje słownictwo związane z wynalazkami oraz nazwiska wynalazców Wynalazki i odkrywcy – to wspaniała możliwość, aby zapoznać uczniów z bogactwem wynalazków, które każdego dnia używamy nie znając ich autorów.</p>	<p>2 – 4 godziny lekcyjne</p>	<p>Temat obszerny i ważny. W formie zabawy będzie bazą wiedzy ogólnej naszych uczniów</p>

<p><i>Ereignisse, die Geschichte beeinflussen – Reise auf dem Zeitstrahl.</i></p> <p><i>Podróż na osi czasu. Wydarzenia, które miały wpływ na historię ludzkości.</i></p>	<p>Uczeń dowiaduje się o różnych wydarzeniach w dziejach ludzkości, które miały duże znaczenie pozytywne i wpływ na bieg historii</p>	<p>2 - 4 godziny lekcyjne</p>	<p>Temat bardzo ciekawy, który można doskonale połączyć z materiałami multimedialnymi wizualizującymi wydarzenia.</p>
<p><i>Kinderzeitmaschine – wehikul czasu.</i></p> <p><i>Podróż w czasie do różnych epok.</i></p>	<p>Uczeń w sposób bardzo ciekawy i różnorodny przenosi się do różnych czasów i okresów. Dzięki krótkim filmikom uczeń dowiaduje się o rzeczach ważnych w danym czasie. Dodatkowe materiały jak quiz, gra memory urozmaicają lekcje i zachęcają uczniów do pracy na lekcjach.</p>	<p>6-10 godzin</p> <p>Wiele godzin, które można realizować z programem Kinderzeitmaschine jako element pomocniczy do tematu, lub tylko i wyłącznie z tym programem w zależności od zainteresowania grupy i możliwości uczniów.</p>	<p>Ciekawa forma przekazu podstawowych informacji historycznych.</p>

2.1.1. Ich und meine Umgebung. Ja i moja okolica.

- W każdej miejscowości są jakieś ważne miejsca dla lokalnej ludności, które warto z uczniami odwiedzić. Nie trzeba ich daleko szukać. To może być kościół i jego teren, kapliczki, pomniki ofiar pierwszej i drugiej wojny światowej i jak najbardziej cmentarze, które pełne są starych grobów, pomników oraz historycznych napisów. Te tematy powinny być realizowane w terenie, aby uczniowie zobaczyli i brali czynny udział w lekcji. Szukamy napisów, skrótów w języku niemieckim, tłumaczymy je i nawiązujemy do czasów kiedy powstały. Uczniowie często znają miejsca i dopowiadają informacje zasłyszane od dziadków lub rodziców, ale zdarza się również i tak, że potwierdzają iż przechodząc tędy każdego dnia nie zwrócili na to miejsce uwagi;
- Inną opcją przeprowadzenia lekcji jest zaproszenie na pogadankę osoby z danej miejscowości, która opowie o historii, ludziach lub wydarzeniach. Słuchanie świadka historii to element, który spowoduje, iż przekazywane informacje zostaną w pamięci uczniów na dłużej;

- Największym zbiorem informacji z przeszłości są najstarsze groby np. żołnierskie, księży proboszczów, właścicieli dworów, posiadłości itp. Jeżeli nie mamy na tyle wiedzy, aby samemu omówić i pokazać uczniom te groby, to nie bójmy się zaczerpnąć informacji u źródła, czyli osób żyjących, które tę wiedzę posiadają i chcących się nią podzielić;
- Kolejną propozycją, do realizacji której zachęcam, ponieważ za każdym razem robi furorę wśród uczniów, jest analiza wpisów w księgach zgonów. Każda parafia posiada tego typu księgi będące skarbnicą wiedzy o przeszłości, mieszkańcach, okolicznościach śmierci, chorobach – czyli sytuacji społecznej w danej miejscowości, w określonym opisie. Wystarczy umówić się z księdzem i zaprosić go z taką księgą zgonów na lekcję. Podczas ostatniej lekcji, kiedy „czytaliśmy” księgę zgonów z XVIII wieku, uczniowie oprócz analizy wszystkich informacji znajdujących się przy danej osobie, podziwiali jeszcze piękne pismo, szukali swoich – lub znanych im nazwisk jak również robili małe statystyki np. analizując w którym roku zmarło najwięcej ludzi i dlaczego?
- Jeżeli jednak nie mamy tego typu możliwości, to poprośmy uczniów o przyniesienie starych zdjęć lub widokówek, które pokażą jak wyglądała miejscowość wcześniej. Ze skanów przyniesionych zdjęć możemy zrobić album lub wystawkę, a następnie wyjść w teren i poszukać odpowiedników rzeczy lub miejsc na widokówce czy zdjęciu. /prezentacja Opole/
- Uczeń przygotowuje plakat, na którym zaznacza kierunki świata/Windrose/. Następnie w odniesieniu do miejscowości lub miast w pobliżu lub w Polsce opowiada gdzie leży jego miejscowość, używając zwrotów: südlich, nördlich, westlich, östlich itd.;
- Schlesien Journal – ciekawe programy o regionie i nie tylko, baza materiałów filmowych z różnych miejsc do których ciężko z klasą się wybrać jak również o osobach, które nie mogą przyjąć naszego zaproszenia;
- W przypadku gdy żadna z podanych sytuacji nie jest możliwa do realizacji, to można jeszcze skorzystać z nagrań wywiadów ze świadkami historii, zamieszczonych na stronie Domu Współpracy Polsko – Niemieckiej <http://www.e-historie.pl/> Nawiązują one do regionu i wydarzeń z nim związanych. Wysłuchane wywiady mogą być inspiracją dla uczniów, aby porozmawiali ze swoimi dziadkami lub rodzicami;

☺ Na podsumowanie omawiania tematyki związanego z kręgiem tematycznym uczniowie mogą wypełnić tabelkę, przygotować mapę mentalną lub narysować swoją widokówkę albo zaprojektować znaczek z elementem kojarzącym się z miejscowością;

2.1.2. Unsere Vorfahren und Vorgeschichte. Nasi przodkowie i prahistoria.

Historia naszych przodków powinna zainteresować naszych uczniów. Dotyczy zarówno pochodzenia i korzeni uczniów, jak i sięgając dalej, wszystkich ludzi. Styl życia, pierwotne narzędzia, pożywienie, zajęcia, warunki bytowania oraz wszystkie okoliczności towarzyszące

człowiekowi od samego początku istnienia były i są tematyką wzbudzającą ciekawość. Uczniowie klasy V chętnie biorą udział w lekcji odnosząc się do informacji poznanych na lekcji historii. Na lekcjach są aktywni, gdyż tematyka nie jest im obca. Dzięki posiadanej wiedzy przyporządkowują nowe zwroty niemieckie do tych, które już przyswoili. Czytając o życiu ludzi pierwotnych porównują ich warunki do swoich doceniając to co mają. Bardzo chętnie słuchają i pracują z informacjami o Ötzim poznając kim był, gdzie został znaleziony i jaką ogromną wiedzę dostarczyły jego szczątki.

2.1.3. Erfinder und Entdeckungen – wynalazcy i odkrycia.

Niewielu uczniów, z którymi omawiałam ten temat, zdawało sobie sprawę, że tak wiele rzeczy używanych na co dzień zostało wynalezionych przez niemieckich wynalazców. Po wcześniejszym wprowadzeniu i omówieniu tematyki m.in. przy pomocy kart, które używamy na lekcji na różne sposoby, informujemy uczniów o tym kto, gdzie i kiedy wynalazł używaną po dziś dzień rzecz lub urządzenie. Robimy plakaty oraz zestawienia co z poznanych wynalazków mamy w domu, w szkole i co sami używamy. Pracując z mapą możemy odszukać miejscowości, gdzie wynalazki zostały zrobione i wdrożone w życie.

2.1.4. Ereignisse, die Geschichte beeinflussen – Reise auf dem Zeitstrahl. Podróż na osi czasu. Wydarzenia, które miały wpływ na historię ludzkości.

To jest kolejny krąg tematyczny, który możemy dowolnie realizować robiąc z uczniami oś czasu i zaznaczając najważniejsze wydarzenia z dziejów ludzkości. Przy tej okazji nauczymy uczniów jak poprawnie nazwać wiek - stulecie, jak przeczytać datę, jak liczyć czas przed naszą erą i po narodzinach Chrystusa jak również wszystkie informacje związane z tą tematyką. Warto przygotować kilka tabliczek z informacjami dotyczącymi np. jednego z cudów świata – piramid Cheopsa, wędrówki plemion, rewolucji wprowadzenia ruchomej czcionki drukarskiej, wylądowania pierwszego człowieka na Księżycu, zburzenie Muru Berlińskiego itp. /przygotowując tę tematykę znowu należy pamiętać o wiedzy ogólnej i dojrzałości uczniów/

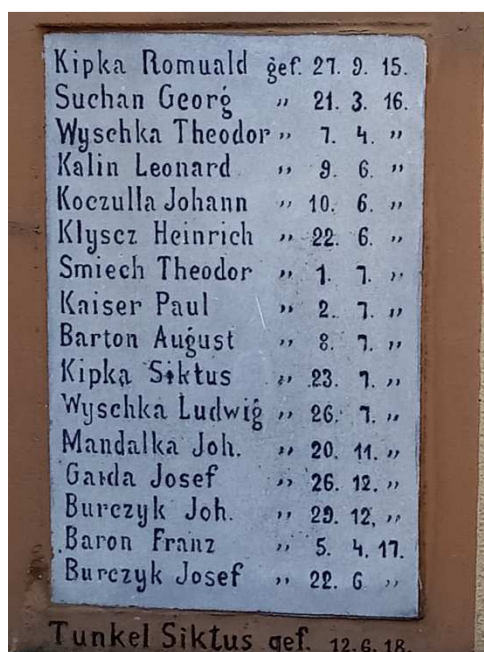
2.1.5. Kinderzeitmaschine – wehikuł czasu. Podróż w czasie do różnych epok.

Kinderzeitmaschine to niezbędnik, bez którego nie wyobrażam sobie ani ja ani moi uczniowie lekcji historii i kultury. To wiadomości przekazane w prosty, przystępny sposób, który dociera do uczniów i pozwala im lepiej zrozumieć niektóre fakty historyczne lub np.

naświetlić cechy charakterystyczne danej epoki. To program, który wizualizuje uczniom epokę, a oprócz krótkich filmików do wszystkich epok zawiera zbiór informacji do wykorzystania na lekcjach lub przygotowania się na lekcje. Są tam gry i zabawy, gotowe quizy, memory jak również wskazówki co jeszcze można dodatkowo z danym tematem zrobić.

2.2. Przykładowe zadania na lekcjach historii i kultury mniejszości narodowej niemieckiej

- ❖ Odkrywając tabliczki, napisy i pamiątki z dawnych lat wskazujemy uczniom okres lub okoliczności powstania danych źródeł historycznych. Zadaniem uczniów jest poprawne przeczytania zarówno daty jak i skrótów. Pomagamy w tym uczniom wyjaśniając co dany skrót lub wyraz oznacza.

❖ VORGESCHICHTE – STEINZEIT /Aufgaben/

<http://www.kinderzeitmaschine.de/vorgeschichte/lucys-wissensbox/kategorie/entde>

Was ist das? (e n i h c s a m t i e Z) _____

1. Wo ist das Mädchen gelandet?

Das Mädchen ist .....

Was ist auf dem Bild zu sehen? Wähle aus!

Zeitmaschine Mädchen Junge Höhle Feuer Leder Tierknochen Bilder Werkzeuge

VORGESCHICHTE – TIEZNIETS _ _ _ _ _

Was ist das die Zeitmaschine?

QUIZ

1. Wo ist das Mädchen gelandet?

- im Steinzeit
- zu Hause
- bei dem Cousin

2. Beinlinge aus Leder das sind:

- Schuhe
- Hose
- Pulli

3. Mit einer Sehne wird:

- genäht
- gemalt
- gejagt

4. Welche Tiere haben die ersten Menschen gehabt?

.....

.....

.....

5. Was sammeln die Steinzeitmenschen im Wald?

- Gummibärchen
- Beeren
- Pilze
- Emmer

6. Was war die erste Entdeckung der Menschen?

- Werkzeug
- Haus
- Rakete

7. Welche Vorteile brachte Feuer?

http://www.kinderzeitmaschine.de/vorgeschichte/lucys-wissensbox/kategorie/entdeckungen-faustkeile-feuer-und-mehr/frage/wie-entdeckte-man-das-feuer.html?no_cache=1&ht=1&ut1=1

verbrennt Finger - gibt Wärme – ist laut - man kann Fleisch braten - gibt Licht - schützt vor wilden Tieren – beim Feuer ist kalt - beim Feuer ist angenehm

<i>Vorteile des Feuers</i>

❖ Kinderzeitmaschine - Aufgaben

Ägypten - Aufgaben

Ergänze – uzupełnij luki wyrazami w nawiasach, a następnie przepisz poprawnie tekst.

(n e t p y g Ä) _____ war das (d n a L) _____ der
(n e n o a r a h P) _____, der (n e d i m a r y P) _____ und der
(r e t t ö G) _____. Der (e t s g n ä l) _____ (s s u l F) _____ der
(e d r E) _____ beeinflusste das (n e b e L) _____ der
(r e t p y g Ä) _____. (n i e K) _____ Land hat so (e g n a l) _____
überdauert wie das (e t l a) _____ Ägypten.

- ❖ **Filmbegriffe** – wyszukaj wyrazy ukryte w wężu i zapisz je poprawnie wraz z rodzajnikiem

W Ü S T E N I L K R O K O D I L E N I L P F E R D E P Y R A M I D E
 N S T E I N E M U M I E

.....
 .....
 .....

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	x	F	I	M	U	M	I	E	c
2	W	n	p	T	W	Ü	S	T	E
3	N	I	L	P	F	E	R	D	E
4	V	e	N	I	L	a	l	ü	Ä
5	P	Y	R	A	M	I	D	E	N
6	R	s	ö	S	g	J	ü	r	B
7	K	R	O	K	O	D	I	L	E
8	k	H	H	S	T	E	I	N	E

Quizaufgabe

HIEROGLYPHEN /'Bilderzeichenschrift/ – die (t f i r h c S) _____ der (r e t p y g Ä) _____ entstand vor 5000 (n e r h a J) _____ /also 3000 Jahren v.Ch./

NILSCHWEMME – dauerte von (e d n E) _____ (i l u J) _____ bis Ende (r e b o t k O) _____, in der (t i e Z) _____ trat der NIL über seine (r e f U) _____

Die **PYRAMIDEN** wurden aus (n i e t S) _____ gebaut und die (r e s u ä H) _____ aus (n l e g e i z m h e L) _____

PYRAMIDE das war das (l a m b a r G) _____ des Pharaos.

❖ **Antike** - Aufgaben

Das alte (m o R) _ _ _

Wyszukaj wyrazy uslyszane w filmiku, wypisz je i następnie przetlumacz:

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	l	c	W	B	A	R	B	A	R	E	N
2	n	p	B	Ü	R	G	E	R	T	V	e
3	a	l	T	O	G	A	ü	Ä	R	s	ö
4	S	g	V	O	R	F	A	H	R	E	N
5	J	ü	r	B	k	H	R	Ö	M	E	R
6	A	M	F	I	T	H	E	A	T	E	R
7	K	O	L	O	S	S	E	U	M	H	z
8	G	L	A	D	I	A	T	O	R	E	N
9	V	D	W	S	K	L	A	V	E	N	E
10	W	ä	ö	I	T	U	N	I	K	A	V
11	S	A	L	V	E	M	R	O	M	M	p

.....

.....

.....

.....

LUCYS WISSENBOX – Sachtexte aus der Kinderzeitmaschine

http://www.kinderzeitmaschine.de/antike/lucys-wissensbox/kategorie/alltag-das-leben-im-alten-rom-von-bulla-astragalen-und-wagenrennen/frage/womit-spielten-roemische-kinder.html?no_cache=1&ht=3&ut1=8

Tematy warte zwrócenia uwagi:

Womit spielen römische Kinder?

Sie spielten mit Puppen aus Holz und Stoff . Sie spielten auch Murmeln aus Glas und aus Ton, sie bauten Pyramiden aus Nüssen, mit Knöchelchen, die ähnlich wie heutige Würfel aussehen. Sie spielten mit Puppen aus Holz und Stoff . Sie spielten auch Murmeln aus Glas und aus Ton, sie bauten Pyramiden aus Nüssen, mit Knöchelchen, die ähnlich wie heutige Würfel aussehen.

❖ Ein kleiner Junge GAIUS erzählt

http://www.kinderzeitmaschine.de/antike/lucys-wissensbox/kategorie/alltag-das-leben-im-alten-rom-von-bulla-astragalen-und-wagenrennen/frage/brief-eines-kleinen-roemers-gaius-erzaehlt.html?no_cache=1&ht=3&ut1=8

Poniżej proponuję tekst, który nawiązuje do opisu dnia powszedniego rzymskiego chłopca. Uczniowie nie mając często okazji, aby dowiedzieć się jak żyli ludzie w dawnych czasach, chętnie słuchają i pracują z tekstem porównując swój dzień powszedni z jego.

Büste eines römischen Jungen

Hallo,

ich heiße Gaius und wurde im Jahr 54 vor Christus /v/Chr./ geboren. Jetzt schreiben wir das Jahr 44 v. Chr. und ich bin 10 Jahre alt. Mein Vater ist Tuchhändler und wir leben in einer großen Villa in Rom. Jeden Tag verbringe ich einige Stunden mit Korinthus, meinem Hauslehrer. So haben meine Schwester Julia und ich lesen, schreiben und rechnen gelernt.

Julia ist jetzt aber schon 12 und wird nicht mehr unterrichtet. Sie soll schließlich irgendwann einmal heiraten, wozu soll sie da Griechisch lernen? Ich aber will später das Geschäft meines Vaters übernehmen und deshalb muss ich unbedingt diese Sprache mit den seltsamen Buchstaben verstehen.

Nach dem Unterricht spiele ich gerne, z.B. mit dem Ball oder mit Nüssen, die mein Freund Marius und ich gerne kullern lassen. Wir haben auch einen Hund, er heißt Lupus. Mit ihm toben wir auch gerne herum.

Übrigens trage ich eine Tunika, das ist so eine Art Kleid. Mein Vater trägt darüber noch eine Toga, das ist ein großes Stück Stoff, das um den Körper gewickelt wird. An besonderen Tagen trage ich auch eine Toga, die für Jungen. Um den Hals trage ich wie alle Kinder seit meiner Geburt eine *bulla*, ein Medaillon, das mich vor allem Unheil schützen soll. Erst mit 14 Jahren wird es abgelegt.

Wusstet Ihr, dass wir kein Badezimmer zu Hause haben? Wenn wir mal müssen, gehen wir zu den öffentlichen Latrinen und zum Waschen natürlich in die Therme, das Badehaus. Dort gibt es Fußbodenheizung und das Wasser in den Becken ist schön warm. Es gibt aber auch Kalt- und Schwitzbäder.

Wir essen dreimal am Tag, es gibt Brot, Käse, Eier und Milch. Auch Fleisch essen wir und manchmal gibt es Fisch oder Meeresfrüchte. Die sind aber ganz schön teuer. Wir Kinder müssen in der Küche essen. Ich freue mich schon darauf, wenn ich groß bin und auch im Triclinium essen darf, das ist unser Speisezimmer. Dort essen die Männer, während sie auf Speisesofas liegen, die Frauen sitzen beim Essen. Kommt Euch das komisch vor? Ja, so ist das bei uns!

In diesem Jahr war ganz schön was los in Rom, denn Cäsar wurde ermordet! Im Theater des Pompeius, mitten in einer Senatsitzung! Mein Vater sagt, dass Cäsar ein Tyrann war und nun endlich wieder Frieden herrschen soll. Aber danach sieht es im Moment nicht aus.

Aber jetzt treffe ich mich mit Marius, er bringt seinen neuen Kreisel mit!

Salve!

Euer Gaius

❖ Gingen römische Kinder zur Schule?

http://www.kinderzeitmaschine.de/antike/lucys-wissensbox/kategorie/alltag-das-leben-im-alten-rom-von-bulla-astragalen-und-wagenrennen/frage/gingen-roemische-kinder-zur-schule.html?no_cache=1&ht=3&ut1=8

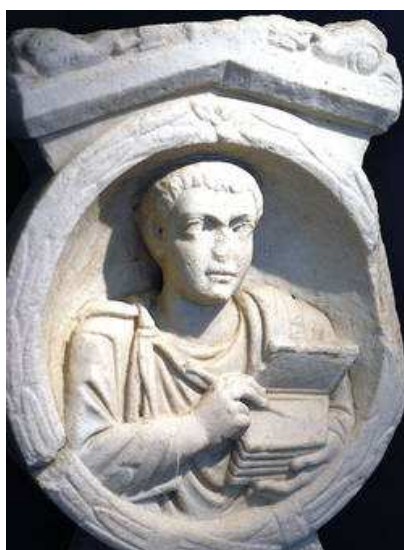
Das Relief zeigt eine Schulstunde. Der Lehrer sitzt zwischen zwei Schülern, ein Schüler kommt zu spät und hebt entschuldigend die Hand.

Dieses Mädchen hatte Glück: Es hat offenbar Schreiben gelernt, denn es hält einen Stift und eine Wachstafel in der Hand. Gefunden wurde das Bild in Herculaneum.

So sah eine Wachstafel aus. Auf ihr schrieben die römischen Kinder.

Dieses Relief zeigt ein Kind, das auf eine Wachstafel schreibt (gefunden in Flavia Solva).

Arm oder reich?

Nur die Kinder wohlhabender Eltern gingen zur Schule. Mit 7 Jahren begannen sie, lesen, schreiben und rechnen zu lernen. Die Grundschule dauerte mehrere Jahre. Wer danach weiter zur Schule ging, erhielt Unterricht in Geometrie, Astronomie, Rhetorik (die Kunst der Rede) und Grammatik. Auch Griechisch war ein wichtiges Unterrichtsfach. In einer "Schulklasse" waren nur etwa 10 bis 12 Schüler.

Wer besonders reich war, ließ seine Kinder von einem Hauslehrer unterrichten. Häufig waren diese sehr gebildete griechische Sklaven.

Junge oder Mädchen?

Mädchen gingen entweder gar nicht zur Schule oder besuchten nur die Grundschule. Von ihnen wurde erwartet, dass sie lernten, den Haushalt zu führen. Mit 11 Jahren verließen sie die Schule und wurden auf das Leben als Ehefrau vorbereitet. Oft wurden sie schon mit 12 Jahren verheiratet.

In der Schule

Die Schule war meist ein einziger Raum, der sich zum Beispiel im Erdgeschoss eines großen Hauses befand. Zur Straße hin trennte ein Vorhang den Raum ab. Die Schüler saßen auf Schemeln um den Lehrer herum. Sie schrieben auf eine Wachstafel. Mit einem spitzen Griffel ritzten sie Wörter in das Wachs. Am anderen Ende war der Griffel flach, sodass man das Wachs damit wieder glätten konnte.

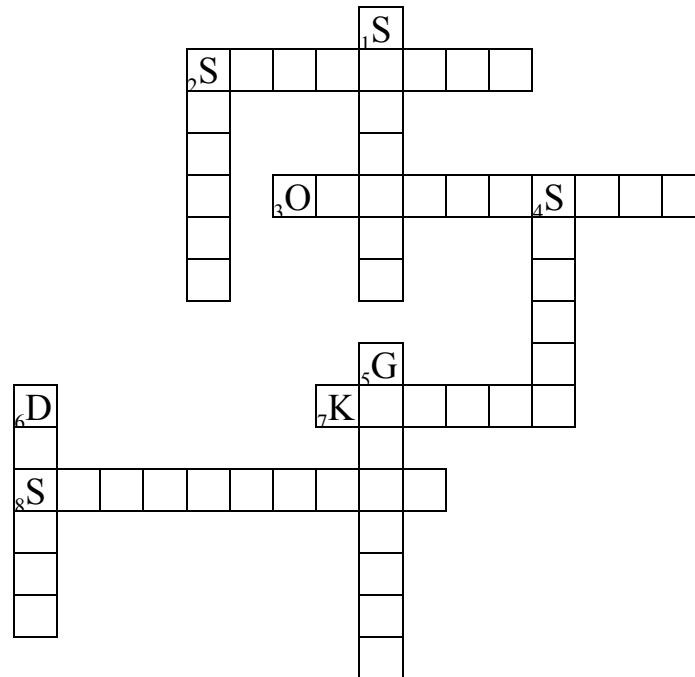
Die Schüler mussten vor allem viel auswendig lernen: ganze Texte oder das Einmaleins. Wenn sie etwas nicht konnten, nahm der Lehrer seinen Stock und schlug dem Schüler auf die Finger.

Ferien

In der Zeit vom 19. bis 23. März feierte man das Fest der Minerva. Die Göttin der Weisheit war auch Schirmherrin der Schüler. So hatten sie frei an diesen Tagen. Danach begann das neue

- ❖ **Griechen – eine der einflussreichsten und fortschrittlichsten Kulturen der Welt. Die Griechen waren große Künstler, Politiker und Philosophen.**

Uzupelnij krzyżówkę odpowiednimi zwrotami usłyszonymi w filmiku

Wyszukaj wyrazy usłyszane w filmiku, wypisz je i następnie przetłumacz:

OLIMPISCHESPIELESIEGERSPORTARTENDISKUSS
 TADIONGRIECHENSPORTLERKRÄNZE

.....

.....

.....

http://www.kinderzeitmaschine.de/antike/lucys-wissensbox/kategorie/alltag-von-kinderzimmern-gastmaehlern-und-griechen-die-gerne-oliven-assen/frage/feierten-die-griechen-gerne-feste.html?no_cache=1&ht=3&ut1=7

Sportler bei den Panathenäen, dem Festzug zu Ehren der Göttin Athene

Dionysos, Gott des Weines und der Fruchtbarkeit

Die Griechen kannten viele Feste, die sich über das ganze Jahr verteilten. Überhaupt feierten die Griechen gerne. Die meisten Feste waren **Volksfeste**, an denen alle teilnehmen durften. Sogar die vornehmen Frauen, die sich ja normalerweise nur im Hause aufhalten durften, hatten die Möglichkeit, das Haus zu verlassen und sich zu zeigen. Auch sportliche Wettkämpfe waren sehr beliebt. Es gab nicht nur die berühmten Olympischen Spiele, sondern auch Sportspiele in Delphi, Nemea und Korinth. Geburten und Hochzeiten wurden ausgiebig gefeiert und auch zur Erntezeit gab es Feste und Feierlichkeiten.

Ein Fest zu Ehren der Göttin Athene

Im Athen des 5. Jahrhunderts v. Chr. war das glanzvollste Fest der Festzug der **Panathenäen**. Wie der Name schon sagt, fand dieser Festzug zu Ehren der Göttin Athena statt. Die Griechen wetteiferten bei dieser Veranstaltung in Dichtung, Gesang und Musik, aber auch Sport. Ein langer Festzug gehörte genauso dazu wie Opfergaben für die Göttin. Aber nicht nur für die Göttin Athene gab es Feste. Auch für den Gott der Fruchtbarkeit und des Weines legten die Griechen ihre Festtagskleidung an. Zu Ehren des **Dionysos** wurde mehrmals im Jahr gefeiert.

- ❖ Mittelalter – die (t i e Z) _ _ _ _ der (r e t t i R) _ _ _ _ _ und (n e g r u B) _ _ _ _ _ .

http://www.kinderzeitmaschine.de/mittelalter/lucys-wissensbox.html?no_cache=1&ht=4&ut1=11

Wyszukaj wyrazy z filmiku w węży wyrazowym i następnie uzupełnij nimi krzyżówkę:

B U R G R I T T E R S C H W E R T K N A P P E B O G E N P F E I L E
 M I T T E L A L T E R P E S T K R A N K H E I T F L I E H E N

				1M				2R		
		3K								
4B		G	N	T				T		
				T				T		
R			5P	F			L		6K	
G			P		L			R		
			7F	L			H		N	
				T					K	
			8P		S	T			H	
				R						
			9S	C	H	W		R	T	

Zapisz wyrazy poprawnie i przetłumacz:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

http://www.kinderzeitmaschine.de/mittelalter/lucys-wissensbox.html?no_cache=1&ht=4&ut1=11

- ❖ Spätmittelalter – (t i e Z) _ _ _ _ des Übergangs, Zeit der (t o N) _ _ _ , Zeit der Katastrophe wie (t s e P) _ _ _ _ , die Mitte des 14. Jahrhunderts sich in ganz (a p o r u E) _ _ _ _ _ wütete

<http://www.kinderzeitmaschine.de/index.php?id=185&ht=4>

Als "**Herbst des Mittelalters**" bezeichnet. Gezeichnet wurde hier ein Bild des Verfalls. Die Pest, schreckliche Hungersnöte und viele Naturkatastrophen prägten unsere Vorstellung von dieser Zeit.

Doch diese Jahrhunderte waren auch eine Zeit des Aufbruchs und Neubeginns. Dies zeigte sich vor allem darin, dass sich alte Ordnungen auflösten, die Menschen Altes in Frage stellten und auch einfach neugieriger wurden.

Renaissance und Humanismus

Vor allem Italien mit der **Renaissance** im 14. und 15. Jahrhundert war Vorreiter auf dem Weg in die Moderne. Man begann, ein **neues Menschenbild** zu entwickeln, das sich von dem des "finsternen Mittelalters" abhob. Die Bildung wurde wichtiger, die Universitäten entstanden, neue Berufe entwickelten sich und neue Fächer wie Medizin, Recht, Geographie und Kartographie konnten studiert werden.

Vor allem der **Humanismus**, der ebenso seinen Ausgang in Italien fand, trug zur Weiterentwicklung von Bildung und Wissenschaft bei. Der Humanismus stellte die Entwicklung eigener Gedanken und Vorstellungen in den Mittelpunkt. Man beschäftigte sich mit den antiken Schriftstellern und ihren Werken. Die berühmtesten Humanisten waren **Erasmus von Rotterdam** (1466 oder 1469 bis 1536) und **Thomas More** (1477 bis 1535).

❖ **Deutsche Literatur - kilka przykładów zadań do tematyki związanej z literaturą niemiecką na przykładzie twórczości znanych wszystkim braci Grimm.**

Es war einmal ein deutsches Brüderpaar...

Die beiden hießen (b o c a J) _ _ _ _ _ und (m l e h l i W) _ _ _ _ _
(m m i r G) _ _ _ _ _ .

Jacob wurde 1785 und Wilhelm 1786 geboren. Sie (n e m m a t s) _ _ _ _ _ aus
(u a n a H) _ _ _ _ _ in Hessen.

Jacob und Wilhelm Grimm besuchten die (e l u h c S) _ _ _ _ _ in Kassel und
(n e t r e i d u t s) _ _ _ _ _ Rechtswissenschaften in Marburg. Dann wohnten
sie in (n e g n i t t ö G) _ _ _ _ _ und (n i l r e B) _ _ _ _ _ .

Sie waren Sprachwissenschaftler, (e r a k e h t o i l b i B) _ _ _ _ _ ,
(n e r o s s e f o r P) _ _ _ _ _ an der Uni und natürlich
(r e t h c i d n e h c r ä M) _ _ _ _ _ .

Eine (n i r e u ä B) _ _ _ _ _ aus einem (f r o D) _ _ _ _ _ bei Kassel, Dorothea
Viehmann, hatte besonders viele (n e h c r ä M) _ _ _ _ _ im (f p o K) _ _ _ _ _ und
(e t l h ä z r e) _ _ _ _ _ sie den (n r e d ü r B) _ _ _ _ _ Grimm. Begeistert

(n e t l e m m a s) _____ und (n e b e i r h c s) _____ Jacob
und Wilhelm Grimm die (n e t h c i h c s e G) _____ auf.

Im Jahr 1812 erschien der erste (d n a B) _____ der (g n u l m m a S) _____
unter dem Titel *Kinder – und (n e h c r ä m s u a H) _____* .

Heute lieben (n e h c s n e M) _____ in aller (t l e W) _____
deutsche Märchen. Im (r h a J) _____ 2005 wurden die von den Brüdern Grimm
gesammelten (n e t h c i h c s e G) _____ in das Weltdokumentenerbe
der (O C S E N U) _____ aufgenommen.

Habt ihr gut aufgepasst?

Ein Bonbon – Spiel: RICHTIG oder FALSCH ?

1. Der erste Band der *Kinder- und Hausmärchen* erschien 1812.
2. Die Brüder Grimm heißen Jacob und Wilhelm.
3. Die Brüder Grimm stammen aus Hameln.
4. Wilhelm war älter als Jacob.
5. Die Erstausgabe der *Kinder- und Hausmärchen* gehört seit 2005 zum Weltdokumentenerbe der UNESCO.
6. Das Brüder – Grimm – Museum befindet sich in Berlin.
7. Jacob und Wilhelm hatten Geschwister.
8. *Das hässliche Entlein* ist das Märchen von den Brüdern Grimm.
9. Die Brüder Grimm waren Bibliothekare.
10. *Und wenn sie nicht gestorben sind, dann leben sie noch heute* - mit diesen Worten beginnen viele Märchen.

3. Rozwiązania do przykładowych zadań

Ägypten

Lösung : In diesem Suchrätsel sind 7 Wörter versteckt.

Die Wörter sind: 1. PYRAMIDEN 2. NILPFERDE 3. KROKODILE 4. STEINE 5. MUMIE 6. WÜSTE 7. NIL

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1				M	U	M	I	E	
2					W	Ü	S	T	E
3	N	I	L	P	F	E	R	D	E
4			N	I	L				
5	P	Y	R	A	M	I	D	E	N
6									
7	K	R	O	K	O	D	I	L	E
8				S	T	E	I	N	E

Antike

Lösung : In diesem Suchrätsel sind 12 Wörter versteckt.

Die Wörter sind: 1. GLADIATOREN 2. AMFITHEATER 3. KOLOSSEUM 4. VORFAHREN 5. BARBAREN 6. SKLAVEN 7. BÜRGER 8. TUNIKA 9. RÖMER 10. SALVE 11. TOGA 12. ROM

Griechen

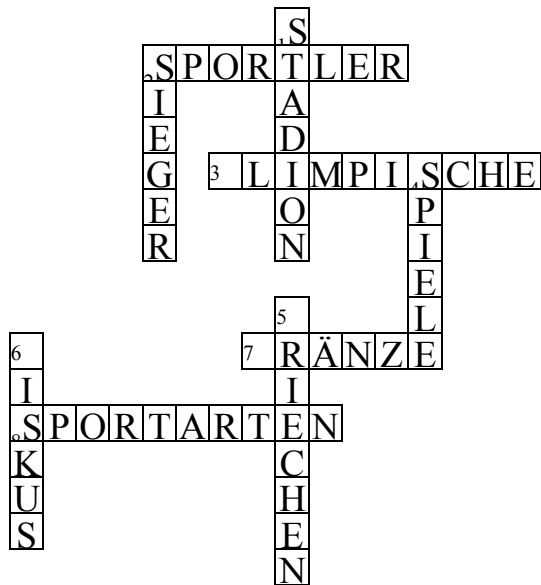
Lösung :

Waagrecht:

2. SPORTLER 3. OLIMPISCHE 7. KRÄNZE 8. SPORTARTEN

Senkrecht:

1. STADION 2. SIEGER 4. SPIELE 5. GRIECHEN 6. DISKUS

Das alte Rom

Duplikat ohne Füllbuchstaben:

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1				B	A	R	B	A	R	E	N
2			B	Ü	R	G	E	R			
3			T	O	G	A					
4			V	O	R	F	A	H	R	E	N
5							R	Ö	M	E	R
6	A	M	F	I	T	H	E	A	T	E	R
7	K	O	L	O	S	S	E	U	M		
8	G	L	A	D	I	A	T	O	R	E	N
9				S	K	L	A	V	E	N	
10					T	U	N	I	K	A	
11	S	A	L	V	E		R	O	M		

Mittelalter

Lösung :

Waagerecht:

4. BOGEN 5. PFEILE 7. FLIEHEN 8. PEST 9. SCHWERT

Senkrecht:

1. MITTELALTER 2. RITTER 3. KNAPPE 4. BURG 6. KRANKHEIT

4. Proponowane ocenianie na lekcjach historii i kultury

Ocenianie to najmniej przyjemny obowiązek nauczyciela, tak mi się przynajmniej wydaje. Często podczas oceniania towarzyszy uczucie, że ocena jest może niesprawiedliwa, a wkład i zaangażowanie ucznia nie zostało dostrzeżone lub najzwyczajniej pojawia się jakiś brak satysfakcji z osiągniętych wyników.

Uczniowie uczęszczający na zajęcia z języka mniejszości oraz własnej historii i kultury powinni być aktywni przede wszystkim na lekcji. I to właśnie ocena z aktywności powinna stanowić główną składową ocen częściowych, być ich motywacją do pracy, zgłaszania się i brania czynnego udziału w lekcji. Na pewno realizując podstawę programową nie zabraknie możliwości, aby ocenić ich czytanie, zadanie domowe, tłumaczenie, jeżeli chętnie to robią i pomagają zrozumieć nowe teksty innym uczniom. Nieodzowne jest również sprawdzanie wiadomości, które wcale nie musi przybrać formy sprawdzianów, kartkówek lub testów. Ja stosuję formę prac kontrolnych, więc jak sama nazwa sugeruje, kontroluję stan opanowania omawianego lub omówionego materiału. Prace kontrolne, to przede wszystkim różnego rodzaju quizy, krzyżówki, teksty z lukami lub rozsypanki wyrazowe, zdaniowe i tekstowe. Wszystko w zależności od tematyki i stopnia sprawności językowych ucznia. Wiedząc, iż w klasie mam uczniów sprawniejszych językowo i mniej sprawnych, przygotowuję różne poziomy językowe. Uczniowie uczęszczając na lekcje języka niemieckiego jako mniejszości narodowej pracują już dodatkowo, mają dodatkowe lekcje, więc nie mogą być jeszcze dodatkowo obciążani sprawdzianami, testami i stresem. Mając wiele przykładów zadań możemy część z nich potraktować jako prace kontrolne, ale zaangażowanie uczniów na lekcji traktować jako najważniejszy element oceny semestralnej bądź końcowo rocznej. Uczniowie mają być aktywni, pracować na lekcji, śledzić temat oraz informacje przekazywane przez nauczyciela. A jeżeli zrobimy to w sposób ciekawy i zachęcający, to na pewno możliwości oceniania będzie wiele.

5. Linki do filmów i materiałów lekcyjnych

/wszystkie linki aktywne w dniu 3.12.2018r./

KURZFILME

Gummibärchen <https://www.ardmediathek.de/tv/Die-Sendung-mit-der-Maus/Sachgeschichte-Gummib%C3%A4rchen/Das-Erste/Video?bcastId=1458&documentId=42270422>

Karl der Große <https://www.youtube.com/watch?v=xv3aBRJ6CU>

Karl der Große Vater Europas <https://www.youtube.com/watch?v=zhVMY4rtoDo>

Johannes Gutenberg und Buchdruckrevolution <https://www.youtube.com/watch?v=nWTw7E7SLVE>

Martin Luther <https://www.youtube.com/watch?v=AToDOEAYRj8>

Martin Luther und die Reformation im Überblick ab A2 <https://www.youtube.com/watch?v=0ZDc-xqOQYw>

Keiser König Karl <https://www.youtube.com/watch?v=H4SXoTQl69o>

TEXTE

Sachtexte http://deutschalsfremdsprache.ch/index.php?actualid=5057&which_set=101

Bildergeschichten http://deutschalsfremdsprache.ch/index.php?actualid=5057&which_set=103

Was ist was? Sachtexte <https://www.wasistwas.de/die-grosse-wissenswelt.html>

Was ist was? Geschichte <https://www.wasistwas.de/geschichte.html>

Kolumbus <https://www.wasistwas.de/details-geschichte/kolumbus-entdeckt-eine-neue-welt-6535.html>

Die Geschichte des Zuckers <https://www.wasistwas.de/details-geschichte/aus-rohr-und-ruebe-die-geschichte-des-zuckers-6830.html>

Valentinstag <https://www.wasistwas.de/details-geschichte/der-valentinstag-am-14-februar-6982.html>

Die Gründung Roms <https://www.wasistwas.de/details-geschichte/die-gruendung-roms-6813.html>

Die Formel 1 der Antike <https://www.wasistwas.de/details-geschichte/wagenrennen-die-formel-1-der-antike.html>

Kalender <https://www.wasistwas.de/details-geschichte/warum-hat-man-jedes-jahr-an-einem-anderen-tag-geburtstag.html>

Das alte Rom <https://www.wasistwas.de/das-alte-rom.html>

Aquädukte <https://www.wasistwas.de/details-geschichte/warum-bauten-die-alten-roemer-aquaedukte.html>

Weihnachten bei Römern <https://www.wasistwas.de/details-geschichte/feierten-die-alten-roemer-auch-weihnachten-6666.html>

Europa <https://www.wasistwas.de/details-geschichte/woher-kommt-der-name-europa-und-woher-haben-die-laender-ihre-namen.html>

Inne

<http://segu-geschichte.de/was-ist-vergangenheit-was-ist-geschichte/>

www.segu-geschichte.de   <http://segu-geschichte.de/segu-lernmodule/>

www.planet-schule.de   <http://www.planet-schule.de/sf/spezial/grundschule/zeit.php>

[www.planet-wissen](http://www.planet-wissen.de)   <http://www.planet-wissen.de/geschichte/>

<http://www.kinderzeitmaschine.de/>